

Õiguskantsler

Toivo Tõnson
vallavanem
Põltsamaa Vallavalitsus
info@poltsamaavv.ee

Teie 07.11.2014 nr 14-5/760-4

Meie 07.01.2015 nr 7-8/141138/1500072

Soovitus õiguspärase ja hea halduse tava järgimiseks Isikute pöördumiste menetlemine

Austatud härra vallavanem Toivo Tõnson

Alustasin omal initsiatiivil menetlust eesmärgiga saada teada, kas ja kuidas järgitakse Põltsamaa Vallavalitsuses isikute pöördumistele vastamisel põhiõiguste ja –vabaduste tagamise põhimõtet ning hea halduse tava.

Menetluse käigus pöördusin teabe nõudmisega Põltsamaa Vallavalitsuse poole. Täna Teid ja vallasekretäri mulle antud teabe ja selgituste eest.

Tutvunud Põltsamaa Vallavalitsuselt saadud teabe ja selgitustega ning analüüsinud õiguslikku regulatsiooni, leian, et **üldjuhul on vallavalitsus isikute pöördumiste menetlemisel järginud põhiõiguste ja –vabaduste tagamise põhimõtet ning hea halduse tava, sest isikute avaldustele ja taotlustele ning pöördumistele on üldjuhul vastatud korrektselt ja õigeaegselt.**

Samas leidsin, et vallavalitsus ei järgi sotsiaaltoetuste taotluste menetlemisel haldusemenetluse reegleid. Seetõttu soovitan Teil õiguspärasuse ja hea halduse tava tagamiseks võtta arvesse allpool esitatud märkused ning tõsta asutuses haldusmenetlusalast teadlikkust.

Teie vastust käesolevale kirjale ja soovitudele ootan võimalusel hiljemalt 09.02.2015.

Järgnevalt selgitan, kuidas ma ülaltoodud seisukohale jõudsin. Selleks kirjeldan kõigepealt menetluse asjaolusid ja menetluse käiku ning seejärel lähemalt oma seiskohta.

I Menetluse asjaolud ja käik

1. Menetluse raames palusin 25.09.2014 Põltsamaa Vallavalitsuselt teavet isikute pöördumiste menetlemise kohta, märgukirjadele ja selgitustaotlustele vastamise ning taotluste osaliselt ja täielikult rahuldamata jätmise kohta. Teabe nõudmisele vastamiseks palusite lisaaega kuni 06.11.2014.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

2. Juurdepääsupiiranguta elektroonilistele dokumentidele tagab vallavalitsus juurdepääsu dokumendiregistri kaudu ja vastav link on valla veebilehel igapäevasele kättesaadav.

II Õiguskantsleri seisukoht

3. Sotsiaaltoetuse taotluse rahuldamata jätmisel on Põltsamaa Vallavalitsuses välja kujunenud halduspraktika, mille järgi taotlejat teavitatakse kirja vormis. Kirjas on viide haldusaktile (nt Põltsamaa Vallavalitsuse 26.06.2013 korraldus nr 282) ning taotluse rahuldamata jätmise sisulistele põhjustele.¹ Kirjavormis vastused saadetakse taotlejale pärast vallavalitsuse korralduse vastuvõtmist.

Sotsiaaltoetuse taotluse rahuldamata jätmisel isikule saadetud vallavalitsuse kirjast ei nähtunud, et neile oleks asjakohane haldusakt kätte toimetatud muul viisil. Seetõttu ei selgunud isikule kuidas on võimalik haldusakti vaidlustada. Seega vallavalitsus ei teavita isikuid nõuetekohaselt haldusaktist ja ka haldusakti vaidlustamise võimalustest.

4. Sotsiaalteenuse ja –toetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi andmise menetluse puhul on tegemist haldusmenetlusega.

Sotsiaalhoolekande seaduses (SHS) ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse (HMS) sätteid, arvestades SHS erisusi (§ 1 lg 2). Kohaliku omavalitsuse otsustus sotsiaalteenuse või –toetuse või muu abi andmise või selle andmisest keeldumise kohta on haldusakti andmine HMS § 51 lõike 1 tähenduses (ka HMS § 43 lõike 2 esimene lause: kui taotletud haldusakt otsustatakse jätta andmata, antakse selle kohta haldusakt).

5. SHS §-s 33 reguleeritakse sotsiaalhoolekande seaduse raames tehtavaid otsuseid ning nende põhjendamist. Nimetatud paragrahvi lõike 1 järgi kohaliku omavalitsuse eelarvest rahastatava sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi ning toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse andmise või sellest keeldumise otsustab kohalik omavalitsus. Vajaduse ilmnemisel või sotsiaalteenust, -toetust, vältimatut sotsiaalabi või muud abi taotleva isiku soovil kaasatakse otsuse tegemisse omavalitsusorgani asjakohane komisjon. SHS § 33 lõike 2 järgi peab otsus olema põhjendatud ning tuginema seadustele ja muudele õigusaktidele. Kõnealuse otsusega mittenõustumisel on taotlejal õigus esitada vaie maavanemale (SHS § 33 lg 3) Otsusest teatamist reguleerib SHS § 34, mille lõike 1 järgi otsus tehakse asjaosalisele isikule teatavaks isiku vanust ja arengutaset arvestaval ja talle arusaadaval viisil. SHS § 34 lõike 2 alusel sotsiaalteenuse, sotsiaaltoetuse, vältimatu sotsiaalabi või muu abi andmisest keeldumise otsus tehakse isikule teatavaks kirjalikus vormis viie tööpäeva jooksul, arvates otsuse tegemise päevast.

6. Põltsamaa Vallavolikogu 15.03.2007 määrusega nr 27 on kinnitatud „Sotsiaaltoetuste maksmise ja soodustusega sotsiaalteenuste osutamise kord“² (lühend-Kord). Korra § 8 lõike 5 järgi toetus määratakse vallavalitsuse korraldusega ja lõike 6 järgi otsus taotluse rahuldamata jätmise kohta koos vastava põhjendusega tehakse taotluse vastuvõtja poolt teatavaks 7 tööpäeva jooksul pärast otsuse langetamist. SHS § 34 lõike 2 järgi tuleb keeldumise otsus teha isikule

¹ Vt Põltsamaa Vallavalitsuse 26.06.2013.a korraldus nr 282, kiri 28.06.2013.a nr 8-2/705-2 vastuseks E.K. avaldusele valla sotsiaalabi osakonnale, valduse pöördel korralduse nr ja rahuldamata jätmise põhjendus, mis on teatavaks tehtud ka avaldajale saadetas vastuses. Eelpoolkirjeldatud viisil olid vormistatud ka vallavalitsuse teatis 17.05.2013.a nr 8-2/666-2 vastuseks M.L. avaldusele valla sotsiaalabi osakonnale, aluseks Põltsamaa Vallavalitsuse 13.05.2013 korraldus nr 218 ja vallavalitsuse teatis 26.03.2013.a nr 8-2/621-2 vastuseks R.T. avaldusele valla sotsiaalabi osakonnale, aluseks Põltsamaa Vallavalitsuse 25.03.2013 korraldus nr 150.

² Kättesaadav arvutivõrgus: http://delta.andmevara.ee/poltsamaa_vald/dokument/9008

teatavaks kirjalikus vormis 5 tööpäeva jooksul, arvates otsuse tegemise päevast. **Seega on Põltsamaa Vallavolikogu 15.03.2007 määrusega nr 27 kinnitatud „Sotsiaaltoetuste maksmise ja soodustusega sotsiaalteenuste osutamise korra“ § 8 lõike 6 vastuolus SHS §-ga 34 lõikega 2 ning see tuleb volikogul viia seadusega kooskõlla.**

7. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 23 lõike 1 järgi volikogu määrus avaldatakse Riigi Teatajas ja jõustub kolmandal päeval pärast avaldamist, kui määruks ei ole sätestatud hilisemat tähtpäeva. Kord on Riigi Teatajas avaldamata. Vallavalitsuse selgituste kohaselt on kavas osundatud Korda muuta ja pärast Korra muutmist avaldada määrus Riigi Teatajas.

KOKS § 23 lõike 5 järgi volikogu määruksed ja otsused ning istungite protokollid peavad olema seaduses ja valla või linna põhimääruses sätestatud korras kättesaadavad kõigile isikutele. Kord on kättesaadav valla kodulehel, vallavalitsuses kohapeal.

8. Sotsiaalteenuse või –toetuse või muu abi andmise või selle andmisest keeldumine vormistatakse haldusaktiga. Haldusakt peab olema õiguspärane ja haldusakti õiguspärasust reguleerib HMS 4. peatüki 2. jagu. Haldusakti õiguspärasuse eeldused on sätestatud HMS §-s 54. Haldusakt on õiguspärane, kui ta on antud pädeva haldusorgani poolt andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutusvigadeta ning vastab vorminõuetele.

HMS § 55 lõike 1 järgi haldusakt peab olema selge ja üheselt mõistetav. Haldusakt antakse kirjalikus vormis, kui seaduse või määruksiga ei ole sätestatud teisiti (HMS § 55 lg 2). Kirjalikus haldusaktis märgitakse selle andnud haldusorgani nimetus, haldusorgani juhi või tema volitatud isiku nimi ja allkiri, haldusakti väljaandmise aeg ning muud õigusaktiga ettenähtud andmed (HMS § 55 lg 4).

HMS § 56 reguleerib haldusakti põhjendamist, kusjuures lõike 1 kohaselt kirjalik haldusakt ja soodustava haldusakti andmisest keeldumine peab olema kirjalikult põhjendatud. Haldusakti põhjendus esitatakse haldusaktis või menetlusosalisele kättesaadavas dokumendis, millele on haldusaktis viidatud. HMS § 56 lõike 2 järgi haldusakti põhjenduses tuleb märkida haldusakti andmise faktiline ja õiguslik alus.

HMS § 57 lõike 1 järgi peab haldusaktis olema viide haldusakti vaidlustamise võimaluste, koha, tähtaja ja korra kohta.

9. Haldusakti andmise menetlus lõpeb HMS § 43 lg 1 punktide 1-4 järgi haldusakti teatavastegemisega, taotleja poolt taotluse tagasivõtmisega, haldusorgani poolt taotluse läbi vaatamata jätmisega või haldusakti adressaadi surma või lõppemise korral, kui haldusakt on seotud adressaadi isikuga. Seega haldusmenetlus lõpeb haldusakti korrektselt teatavastegemisega.

10. Haldusakti teatavaks tegemist reguleerib HMS § 62, mille kohaselt võib haldusakti teatavaks tegemine toimuda kättetoimetamise teel või vabas vormis. Üldreeglina tuleb haldusakt kätte toimetada isikule, kellele see paneb peale kohustusi või keelde või kelle õigusi see võib see muul viisil piirata, sh isikule, kelle taotlus jäetakse täielikult või osaliselt rahuldamata. Kättetoimetamise all peetakse silmas haldusakti originaali või ametlikult kinnitatud koopia isiklikku üleandmist või tähtkirjaga saatmist (HMS §-d 25-32).³ Kätte tuleb toimetada haldusakti

³ Vt Aedmaa, A., Lopman, E., Parrest, N., Pilving, I., Vene, E. Haldusmenetluse käsiraamat. Tartu 2004, p 9.5.3.1.

terviktekst, kuid kui ühes haldusaktis reguleeritakse paljude isikute õigusi ja kohustusi, võib igale adressaadile kätte toimetada üksnes väljavõtte teda puudutava osaga.⁴

11. Ülal toodust tulenevalt **soovitan vallavalitsusel edaspidi järgida sotsiaaltoetuste ning ka sotsiaalteenuste taotluste menetlemisel haldusakte esitatavaid nõudeid ning teha haldusakt isikule korrektselt teatavaks.**

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Aare Reenumägi 693 8403
Aare.Reenumagi@oiguskantsler.ee

---

⁴ RKHKo 22.12.2005, nr 3-3-1-73-05, p 14.